

Knihovna Magnuse Hirschfelda a archív Institut für Sexualwissenschaft (náměstí Bebelplatz, 10. května 1933)

Autor: Samuel Francis

Oxfordský slovník angličtiny (Oxford English Dictionary, OED) je mnohasvazkovým odkazovým dílem, jež se řadí k největším počínům západní učenosti – standardní slovník toho, co je známo jako takzvané „historické principy“. Na rozdíl od většiny ostatních slovníků však OED nabízí také informaci o prvním historickém výskytu a užití daného slova. Míra erudovanosti této publikace obecně budí úctu, pro naše čtenáře však jistě bude k nejzajímavějším heslům patřit slovo „rasismus“.

Podle druhého vydání OED z roku 1989 se první doložený výskyt slova „rasismus“ v anglickém jazyce datuje do roku 1936, kdy jej ve své knize *The Coming American Fascism* užil americký „fašista“ Lawrence Dennis. Druhé v OED zaznamenané užití výrazu v angličtině je pak název knihy *Rasismus (Racismus) Magnuse Hirschfelda*, napsané v němčině v letech 1934-34, přeložené však do angličtiny až roku 1938 Edenem a Cedarem Paulovými. Jelikož Hirschfeld zemřel ještě před vydáním Dennisovy knihy v roce 1935 a slova „rasismus“ hojně užíval v textu a ostatně i názvu samotném, zdá se být zcela na místě označit za autora

termínu „rasismus“ nikoliv Dennise, ale právě jeho. Co se přídavného jména „rasistický“ týče, připisuje pak OED první známé užití samotnému Hirschfeldovi. Kdo to tedy vlastně byl Magnus Hirschfeld a co nám o „rasismu“ prozradil?

Magnus Hirschfeld (1868-1935) byl německý Žid, lékař a vědecký pracovník, který na své profesní dráze se věnoval vědní oblasti, jež postupně vešla ve známost jako „sexuologie“ – tedy vědecké studium sexu. Podobně jako Havelock Ellis v Anglii nebo Alfred Kinsey v USA nebyl Hirschfeld jen jedním z prvních systematických sběratelů informací o lidské sexualitě, ale také apoštolem sexuální „emancipace“. Jeho nejznámějším dílem byla studie homosexuality, vydal však také řadu dalších knih, monografií a článků spojených sexuální tematikou. Napsal pětisvazkové pojednání o „sexuologii“ a přes 150 dalších prací. Významně se také podílel na vzniku pěti filmů na toto téma.

Bez přehánění tedy můžeme konstatovat, že jeho dílo nebylo nestranné a snažilo se čtenářům předat poselství: tradiční křesťanská a buržoazní morálka je represivní, iracionální a pokrytecká – liberalizace tedy bude zásadním krokem kupředu. Jeho obdivující překladaelé Eden a Cedar Paulovi ve svém úvodu k *Rasismu* píší o jeho „neochabujícím zastání se věci těch, kteří jsou kvůli svému atypickému fungování sexuálních hormonů pronásledováni svými šťastnějšími spolu-smrtelníky“. Dlouho před „sexuální revolucí“ 60. let tak Magnus Hirschfeld vedl tažení za „normalizaci“ homosexuality a dalších abnormálních projevů sexuality.

Hirschfeld zakládal berlínský *Institut für Sexualwissenschaft* (Sexuologický ústav) a pomohl také uvést „sexuologii“ na mezinárodní scénu. V roce 1922 ho v Mnichově tamní antisemité fyzicky napadli a skoro přizabíli. V květnu 1933 nacisté jeho Institut zavřeli a Hirschfeld uprchl do Francie, kde žil až do své smrti roku 1935.

Kniha *Rasismus* se z velké části věnuje velice polemickému „vyvrácení“ některých hlavních rasových ideologií a teorií 19. a 20. století. Nejvíce měl – kromě samotných národních socialistů – Hirschfeld spadeno na autory jako Arthur de Gobineau, Vacher de Lapouge, Houston Stewart Chamberlain a další, dnes obvykle dehonestované coby „pseudovědci“. Ve skutečnosti jde o termín velice nevhodný: mnozí z nich totiž nepsali jako vědci, ale spíš političtí teoretici, jiné bychom pak mohli poněkud příhodněji nazvat před-vědeckými spisovateli o rase operujícími s limitovanými informacemi, koncepty, metodologií i terminologií. Jakkoliv tak mohl mít Hirschfeld při kritice některých jejich do očí bijících omylů pravdu, jeho posměch za tyto chyby působí trochu jako vyčítat Koperníkovi s Keplerem, že se přidržovali některých mylných myšlenek středověké astronomie.

Tam kde Hirschfeld ve své kritice raných rasových teoretiků míří do černého, bývá často příčinou volba nejsnadnějších terčů. Jeho „vyvrácení“ „rasismu“ se tak z velké části omezuje na nepodstatné a všeobecně uznávané poznatky, jež by ochotně uznali snad i ti nejextrémnější zastánci existence rasových odlišností: že všichni lidé patří ke stejnému živočišnému druhu a mohou se tak spolu rozmnožovat, že je možná krevní transfuze mezi rasami, že „neexistuje nic jako čistá rasa“, že rasy jsou v drtivé většině fyzických charakteristik totožné, že cefalický index není spolehlivým ukazatelem inteligence nebo

charakterových vlastností atd. Jeho „vědecké“ důkazy však nezřídka zůstávají nepodložené, případně pak překládá své vlastní přesvědčení jako definitivní pravdu.

V následující části knihy uvádí Hirschfeld jména podle jeho mínění 70 největších postav světových dějin a vyhláší, že „všechny takovéto seznamy, oprostí-li se jejich autoři při sestavování od svých předsudků, jasně ukáží, že geniální lidi výjimečného nadání neodlišuje od těch prostředních barva očí nebo tvar lebky či nosy, ani žádné jiné ‚etnologické‘ vlastnosti. Rozhodující úlohu u lidí totiž nehraje rasa, ale individualita“. Hirschfeld si ovšem zdá se neuvědomuje, že s výjimkou osmi nebo devíti jmen tvoří jeho seznam bílí Evropané. Nenajdeme na něm žádné černochoy a pouhé dva Asiaty (**Konfucia a Sunjatsena**).

Za zmínku jistě stojí, že Hirschfeld při všem svém pohrdání „rasismem“ nikde nezmiňuje studie inteligence nebo rozsáhlý korpus psychometrických důkazů o rase a inteligenci, dostupných už ve 30. letech 20. století. Většina Hirschfeldových polemik se tak soustředí na zastánce mezievropských rasových odlišností (rasy nordická, alpská, středomořská, dinárská atd.) a nikoliv na rozdíly mezi bělochy a ostatními hlavními rasami (jakkoliv vytrvale popírá i tyto rozdíly). Kupodivu vůbec necituje „protirasistické“ dílo Franze Boase a jeho následovníků, které bylo v té době v Evropě snadno dostupné a rozšířené, ani myšlenky Frankfurtské školy, přestože Hirschfeldova teze, že „rasismus“ má svůj původ ve strachu, nízké sebeúctě a dalších sociálních a psychologických patologiích, se idejím Frankfurtské školy velice nápadně podobá.

Stejně se navzdory svému židovskému původu a nacistické hrozbě Židům nijak zvlášť nesoustředí ani na antisemitismus: v několika pasážích Židy kritizuje za jejich etnocentrismus a dokonce viní sionisty z rozdmýchávání nové „rasové nenávisti“ mezi Židy a Araby. Ke všemu se Hirschfeld nepokrytě zastává eugeniky, jakkoliv ne s rasovým podtónem a v krátké kapitole se pak věnuje rozdělení, jež nazývá „gobinismus vs. galtonismus“ – když napadá ideje francouzského „rasisty“ Arthura de Gobineau, ale hájí učení Francise Galtona, jenž přišel s pojmenováním „eugenika“ a značně se zasloužil o její rozvoj. Soudobí kritici „rasismu“ obvykle házejí Galtona s Gobineauem do jednoho pytle, bez nějaké snahy o jejich rozlišení.

Coby vážně míněná kritika existence pro chod společnosti významných přirozených odlišností mezi rasami tak Hirschfeldova kniha selhává. Příliš přesvědčivě nepůsobí ani jako polemika proti političtějším a dnes už často století i více starým, zpravidla méně podloženým tezím v otázkách rasy. Význam tohoto díla tak nehledejme ani tak v jeho obsahu, jako spíše v tom, co nám prozrazuje o slovu „rasismus“ i tom, jak ho nepřátelé bělošského rasového povědomí vytvořili a užívají pro své vlastní účely.

Hirschfeld své politické smýšlení nazývá „panhumanismus“, jde tedy o variantu politického, kulturního a rasového univerzalizmu. Paulové k tomu píší: „Domníváme se, že čtenářům *Rasismu* neunikne velice jasná levicová orientace... (Hirschfeld) si plně uvědomoval, že sexuální reforma není uskutečnitelná bez předchozí revoluce ekonomické a politické“.

Hirschfeld svůj „panhumanismus“ v *Rasismu* sám v podstatě definuje takto: „Jednotlivec, ať má sebetěsnější pouto se svou čtvrtí, společníky, rodinou, kolegy, mluvčími téhož jazyka,

lidmi se stejným vzděláním, svým národem nebo zemí, dokáže pro trvalou duchovní spřízněnost najít jedinou dostatečně pevnou oporu – lidstvo jako takové, celou lidskou rasu“. S jedinou význačnou výjimkou nemilosrdně odsuzuje každou etnocentrickou příslušnost a loajalitu k národu, rase i kultuře: „Vždy a všude, kromě sovětského Ruska, samá xenofobie, xenofobie, xenofobie“. Následně čtenářům prozrazuje, že „i když je to možná předčasné říci s jistotou, v jedné šestině světa (tedy Stalinově Rusku) se dnes už snad povedlo vyřešit problém národnosti a rasy“.

Pojem „rasismus“ se tedy zrodil na levici, která ho také definovala a natolik obtížila svým zamýšleným obsahem a významem, že jej dnes zastánci bělošského rasového cítění nemohou nijak konstruktivně užít. Každý, kdo tak označí sebe nebo své postoje, se už předem nechal vmanévrovat na nepřátelské území, a tím prohrál debatu ještě předtím, než vlastně začala. Jistě, může se pokusit termín nově vymezit, tak ale bude nucen strávit většinu svého času pracným vysvětlováním toho, že tímto slovem ve skutečnosti nemyslí to, co všichni ostatní. Coby termín pro zprostředkování myšlenek, které chtějí seriózní stoupenci bělošského rasového povědomí šířit, tak „rasismus“ nemá žádnou hodnotu – přesně jak to jeho tvůrci a původci zamýšleli.

Porozumíme-li však správně původu termínu „rasismus“ v Hirschfeldově polemice, bude nám jasné, že se toto slovo nehodí ani k ničemu jinému: nikdo ho zdá se neužívá k popisu svých vlastních myšlenek ani idejí, s nimiž se ztotožňuje – užívají jej výhradně nepřátelé idejí, jež údajně označuje, a proto mimo tento svůj polemický kontext postrádá objektivní význam. Pokud totiž své názory „rasismem“ nikdo nenazývá a jediné užití se tak omezuje na soubor pozic považovaných za nepravdivé a nemorální, stává se z něj vlastně jen taková sofistickovaněji znějící nadávka, jejímž účelem je prostá démonizace každého, kdo se přihlásí k myšlenkám, jež tento termín domněle popisuje.

Magnus Hirschfeld byl zjevně poháněn palčivou ideologickou, profesní i osobní animozitou vůči lidem, které nazýval rasisty – a tento nepřátelský postoj se v dalším průběhu jeho kariéry zdá se rozšířil na celou tehdejší společnost, spojenou v jeho myšlení se sexuální represí, kterou chtěl z tohoto důvodu nahradit celoplanetárním komunismem pod hlavičkou „panhumanismu“. Ať už tedy byla jeho „protirasistická“ polemika podložená nebo ne, Hirschfeldův odpor k rasovému cítění nebyl ani racionální, ani zcela neosobní. Je nejvyšší čas, abychom nepřátelům rasového, národního a kulturního cítění, jako byl Magnus Hirschfeld a představitelé Frankfurtské školy, vzali jejich samozvaně uzurpovaný monopol na racionální diskurz. Musíme podrobit obsese a pohnutky utvářející jejich vlastní ideologie a politické chování stejnému zkoumání pod drobnohledem, jaké oni aplikují na společnosti a národy, které hrozí jejich myšlení zahubit.

Úvaha Samuela Francise *The Origins of 'Racism'* vyšla v časopise *American Renaissance*, roč. 10, č. 5 (květen 1999).